

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Tarım ve Orman Bakanı Sayın İbrahim YUMAKLI tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını saygılarımla arz ederim.

Zeynel EMRE
İstanbul Milletvekili

Tarım ve Orman Bakanlığı verilerine göre, Türkiye’de kimyevi gübre üretimi 2025’te 4,57 milyon ton, tüketimi ise 6,55 milyon ton düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu tablo, gübre ihtiyacının yaklaşık 2 milyon tonluk bölümünün ithalatla karşılandığını göstermektedir. Asıl dikkat çekici husus, son beş yıllık ortalamalara göre Türkiye’de yılda yaklaşık 6 milyon ton kimyevi gübre tüketilmesine rağmen, gübre üretiminde gerekli azot, fosfat ve potasyum gibi temel hammaddelerde yaklaşık yüzde 90 oranında ithalata bağımlı olunmasıdır. Bu nedenle Türkiye, dışa bağımlı üretim yapısı sebebiyle küresel piyasalardaki hammadde fiyatlarına, enerji maliyetlerine, navlun giderlerine ve döviz kuru hareketlerine son derece açık hale gelmiştir.

Öte yandan, araştırmalara göre gübre, tarımsal üretim maliyetlerinde ortalama yüzde 15-20 paya sahip olmasına rağmen, verim artışına yüzde 50’ye kadar katkı sağlayabilmektedir. Bu nedenle gübreye zamanında, yeterli miktarda ve uygun fiyatla erişilememesi yalnızca çiftçinin maliyetini artırmakla kalmayacak; ekim kararlarını, verimliliği, rekolteyi, gıda arzını ve nihayetinde tüketici fiyatlarını da doğrudan etkileyecektir.

Sektörde tedarikin aylar öncesinden planlanması zorunlu olduğu göz önünde bulundurulduğunda, Tarım ve Orman Bakanlığı’nın olası bir arz veya maliyet krizine karşı ne ölçüde hazırlıklı olduğu kamuoyu açısından açıklığa kavuşturulmalıdır.

Bu bağlamda;

1. Türkiye’de kimyevi gübre tüketiminin yaklaşık yüzde 90’ının ithalata bağlı olduğu dikkate alındığında, bölgesel savaş ve jeopolitik gerilimlerin gübre tedariki, gübre hammaddesi temini ve tarımsal üretim maliyetleri üzerindeki muhtemel etkilerine ilişkin Bakanlığınızca hazırlanmış güncel bir risk analizi, kriz senaryosu veya acil eylem planı bulunmakta mıdır? Varsa kapsamı nedir?
2. Hürmüz Boğazı ve bölgesel sevkiyat hatlarında yaşanabilecek aksama ihtimali karşısında ve küresel tedarik zincirlerinin kırılganlaştığı bir dönemde, Türkiye’nin gübre arz güvenliğini sağlamak amacıyla gübre ve gübre ham maddelerinde stratejik stok, acil tedarik, alternatif tedarikçi ülke planlaması yapılmış mıdır? Yapılmışsa, hangi ürünlerde ne kadar süreyle iç piyasayı karşılayacak stok veya tedarik güvencesi öngörülmektedir?

3. Ticaret Bakanlığı tarafından temel gıda ürünleri ve tarımsal hammaddelerde arz güvenliğini sağlamak amacıyla üre ithalatında gümrük vergisinin sıfırlanmış olması, çiftçinin üretimden kopmaması açısından yeterli değildir. Dolayısıyla mazot, gübre, yem, ilaç, tohum, sulama ve lojistik gibi temel tarımsal girdilerde savaş kaynaklı fiyat artışı riski karşısında, tarımsal üretimin sürdürülebilirliği açısından Bakanlığınızca mazot desteği, gübre desteği, faizsiz ya da düşük faizli kredi, borç erteleme, sulama ve elektrik desteği, taban fiyat revizyonu veya benzeri herhangi bir koruyucu tedbir alınmış mıdır? Alındıysa kapsamı nedir?
4. 2026 yılının ilk iki ayında gıda fiyatlarında yaşanan artış da dikkate alındığında, savaş nedeniyle gübre ve enerji maliyetlerinin yükselmesinin üretimi azaltmaması, ekim alanlarının daralmaması, verim kaybına yol açmaması ve gıda fiyatlarını daha da artırmaması için Bakanlığınızca; Hazine ve Maliye Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı gibi ilgili Bakanlıklarla yürütülen eşgüdümlü çalışmalar mevcut mudur? Mevcutsa, alınan karar ve uygulamaya konulan tedbirler nelerdir?